

ЯК ЕФЕКТИВНО ЗБЕРЕГТИ УКРАЇНСЬКУ МОВУ?

Складна й суперечлива історія використання української мови у сфері освіти й науки [1, 2, 3]. І ті проблеми, які маємо з використанням української мови, щонайменше, у галузі техніки, науки й освіти, мають глибоке історичне коріння. Найчастіше то було brutальне втручання ззовні, яке порушило природний розвиток мови. І порушило настільки, що у словосполученні український правопис обидва слова викликають сумнів: чи він український? чи його дотримуються хоча б на публічному рівні посадовці й організації?

Старші люди ще можуть згадати слова гімну СРСР:

«Союз нерушимый республик свободных
невеки сплотила великая Русь...»

За рік до розпаду СРСР по радянському телебаченню (репортаж про зустріч Горбачова з литовською інтелігенцією та керівництвом республіки) пролунало: у цих рядках гімну кожне слово неправда! І щоб українська мова не згинула, як СРСР, у словосполученні «український правопис» кожне слово має бути правдивим.

Можливо, дехто вважає, що саме люди з відповідною філологічною освітою стоять на сторожі чистоти української мови. Але погляньте на проблему з точки зору учня, студента, молодого спеціаліста, який намагається знайти своє місце в суспільстві. Якій мові він буде вдячний? Яку мову буде цінувати? Саме ту мову, знання якої допоможе здобути такі компетентності, що гарантуватимуть ефективність і результативність праці та відповідну високу винагороду за неї. Отже, для збереження мови недостатньо уроків української мови й літератури чи чудової сучасної *художньої чи публіцистичної* літератури. Необхідно мати і якісну навчальну літературу чистою українською мовою:

- якісної навчальної літератури у тому розумінні, що немає кращої (є лише еквівалентна) щодо логічної послідовності, повноти й доступності викладу;

- чистою українською мовою у тому розумінні, що при запозиченні науково-технічної лексики переважно використовують переклад з мови оригіналу зі збереженням змісту, транскрипцію використовують для термінів «імені когось» з повним урахуванням правил словотворення, а транслітерації не використовують взагалі.

Чи є такими українські підручники? Щодо якості є численні зауваження навіть до підручників у такій консервативній галузі, як елементарна геометрія — див., наприклад, матеріали навчального модулю [4].

Щодо чистоти мови — розгорніть, довільний підручник, наприклад, з інформатики, щоб побачити повільно чужих за формою слів. Спроби знайти україномовні ресурси з системним викладом основ програмування сучасними програмними засобами у більшості випадків приречені на невдачу.

Частка програмних засобів з україномовним інтерфейсом ганебно мала.

Маємо: більшості інтелектуальної еліти, що створює і створюватиме товари й послуги для споживання *на світовому ринку*, досконале знання української мови не буде потрібним, якщо стан справ залишиться незмінним. Завдання ЗНО виключно українською мовою справи не врятують, їх сприйматимуть лише як прикру перешкоду.

Висновок. Збереження української мови вимагає істотного перегляду політики держави щодо навчально-методичного забезпечення загальної освіти.

Література

- [1] Ольга Кочерга. [Деякі міркування](#) про шляхи і манівці розвитку української наукової термінології // Сучасність, 1994, № 7–8, с.399–400.і
- [2] Ольга Кочерга. [Правопис](#) чужомовного походження // Критика, 2002, № 3.
- [3] Ольга Кочерга. [Мовознавчі репресії 1933 року](#) — джерело теперішніх мовних проблем // І, 2004, № 35, 96–117.
- [4] [Недоліки](#) підручників, виявлені при рецензуванні навчально-методичного комплексу з геометрії для 7–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, поданий на здобуття Державної премії України у 2017 році (матеріали громадського обговорення).